

8. Kansainliiton viimeinen istunto

Ensimmäisen maailmansodan seurauksena luotu yhteisen turvallisuuden järjestelmä osoittautui tuloksettomaksi ja kestäättömäksi. Vuonna 1920 USA:n presidentti Woodrow Wilsonin aloitteesta perustetun Kansainliiton ponnistukset eivät estäneet uuden konfliktin syttymistä vuonna 1939. Kansainliiton viimeiseen ylimääräiseen istuntoon, joka pidettiin Genevessä joulukuussa 1939, osallistui myös Puolan valtuuskunta. Istunoneuvottelujen aiheena oli tilanne liittyen Neuvostoliiton hyökkäykseen Suomeen. Ottaen huomioon tosiasian, että Kansainliitto ei aikaisemmin keskustellut Saksan aggressiosta Puolaa vastaan, joulukuinen istunto saattoi olla kenraali Sikorskin hallitukselle tilaisuus esittää järjestön foorumilla oma kantansa tässä asiassa. Valitettavasti länsimäisten suurvaltojen varovainen suhtautuminen ja Sveitsin valtion politiikka täynnä epäilyjä tekivät mahdottomaksi Puolan yksiselitteisen syytöksen valmistamisen Kolmatta valtakuntaa vastaan. Tässä tilanteessa Puolan valtuuskunnan puheenjohtaja, ulkoasiainvaraministeri Zygmunt Gliški piti 14. joulukuuta puheen, jossa tämä sivuutti puolalais-saksalaisen kysymyksen keskittyen kaikkien hyökkäyssotien yleiseen tuomitsemiseen ja ilmaisten solidaarisuutta suomalaisia kohtaan, joita vastaan hyökättiin. Gliškin sanoma osattiin kuitenkin lukea, ja hänen esityksensä tuli yleisesti hyväksytyksi. Istuntoa seurasi myös yksinomaan tapahtumaa varten kutsuttu iäkäs Ignacy Jan Paderewski, joka symbolisoi kansainväliselle mielipiteelle 20-luvun alusta lähtien periksi antamatonta taistelua Puolan itsenäisyydestä.

Joulukuisen istunnon aikana Kansainliitto teki päätöksen Neuvostoliiton erottamisesta järjestöstä, ja tämä tosiasia ei pienimmässäkään määrin vaikuttanut toisen maailmansodan tapahtumakulkuun.

Puolan valtuuskunta Kansainliiton istuntosalissa; toinen oikealta Sylwin Strakacz, Puolan Kansainliitto-edustaja, kolmas Kazimierz Trębicki, Puolan tasavallan pääkonsuli Genevessä, neljäs Ignacy Jan Paderewski, viides Zygmunt Gliški, kuudes Jan Modzelewski, entinen Puolan tasavallan edustaja Sveitsissä ja Puolan Punaisen Ristin delegaatti tässä maassa.